



Handläggare
Patricia Hamberg
Telefon: 08-508 15 024

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2018-04-12

Ett fönster av möjligheter - stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr 2018/236

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Victoria Callenmark
Tf. stadsdelsdirektör

Hanna Jakhammer
Avdelningschef

Sammanfattning

Utredningen om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende har bland annat lämnat förslag om förändringar i lagstiftning och utformning av insatsen skyddat boende för att säkerställa att insatsen skyddat boende är anpassat för barn oavsett ålder och kön samt att barnets behov tillgodoses under vistelse på insatsen.

Förvaltningen ser positivt på delar av utredningens förslag. Förvaltningen ser utmaningar gällande kraven om samtycke från båda vårdnadshavare inför placering av barn i skyddat boende och att placering enbart får ske tillsammans med vårdnadshavare.

Bakgrund

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har mottagit en remiss gällande betänkande av *Utredningen om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende* från kommunstyrelsen. Remissen har utöver Skarpnäcks stadsdelsnämnd sänts till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, och stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Södermalm. Remissvaret ska vara KF/KS kansli tillhanda senast 2018-05-02.

Ärendet

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på åtgärder om hur barnrättsperspektivet kan stärkas i samband med placering i skyddat boende samt hur barnets behov av skolgång, hälso- och sjukvård, tandvård samt stöd och behandling ska säkerställas. Utredningen har även haft i uppdrag att lämna förslag på hur insatsen skyddat boende för barn kan regleras i lagstiftningen samt hur ansvarsfördelningen gällande barnets behov ska se ut. Utredningen har arbetat med utgångspunkt från FN:s barnkonvention.

Utredningen har genomförts med fokus på barnets upplevelser och erfarenheter av våld i nära relationer och insatsen skyddat boende. Utöver samtal med barn har utredningen även tagit del av kunskap och erfarenheter hos berörda organisationer, myndigheter, verksamheter, forskare, yrkesföreträdare och professionella nätverk.

Utredningen föreslår följande åtgärder;

Skyddat boende

Skyddat boende ska bli en ny placeringsform som regleras i socialtjänstlagen, och därmed definieras juridiskt. Insatsen ska användas för att skydda och stödja enskilda som utsätts för olika former av våld. Barn ska inte kunna placeras i skyddat boende själva, utan enbart tillsammans med vuxen vårdnadshavare.

Insatsen ska utformas så att den även är anpassad för barn och barns behov, oavsett ålder och kön. Som exempel anges att det bör finnas en barnansvarig person och att personal på boendena ska lämna utdrag från belastnings- eller misstankeregistret i samband med anställning. Boendena ska ha tydliga kvalitetskrav och vara tillståndspliktiga. Det innebär att kommuner och landsting som bedriver verksamhet ska anmäla det till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), och att enskild verksamhet ska ansöka om tillstånd hos IVO. IVO kommer även fortsättningsvis att ha i uppdrag att utöva tillsyn över skyddade boenden liksom kommuner för att säkerställa att insatserna är av god kvalitet.

Barnets tillgång till hälso- och sjukvård

Barn ska erbjudas en hälsoundersökning i samband med placering på skyddat boende för att säkerställa att barns behov av hälso- och sjukvård synliggörs och tillgodoses. Kommuner ska därför ingå samarbete med landsting gällande barn i skyddat boende, för att bland annat kunna erbjuda behandling inom barn- och ungdomspsykiatri och säkerställa att barnen får hjälp att bearbeta sina upplevelser vid behov.

Barnets rätt till skolgång ska säkerställas

Socialnämnden ska kunna besluta om möjlighet att byta skola med enbart en vårdnadshavares samtycke, för att kunna möjliggöra skolgång för barn i skyddat boende. Rätten till skolskjuts ska förstärkas liksom möjligheten att ha kvar sin tidigare skolplats en längre tid än i nuläget under vistelse i skyddat boende.

Barnet ska vara fredat från våld

Utredningen föreslår att domstolar och familjerätter ska utbildas gällande barnets situation i skyddat boende för att säkerställa att barnets bästa beaktas inför beslut om umgänge med förälder som samtidigt är misstänkt förövare då barnet visats i skyddat boende.

Barnet ska få en trygg utflyttning

Utredningen betonar att socialnämnder behöver planera för en trygg utflyttning redan vid inledningsskedet av barnets placering och att kommuner med anledning av den svåra bostadsmarknaden behöver förstärka samarbetet med kommunala och lokala bostadsbolag för att öka tillgången till boende för våldsutsatta familjer.

Officiell statistik och kvalitetsuppföljning

Barn som visats i skyddat boende ska ingå i den officiella statistiken, som även bör kompletteras med kvalitetsuppföljningar och ingå i Socialstyrelsens öppna jämförelser.

Information om stärkt delaktighet

Inspektionen för vård och omsorg får i uppdrag att ta fram nationellt och enhetlig informationsmaterial riktat till barn som placeras i skyddat boende.

Stärkt kunskap om barn i skyddat boende

Utredningen föreslår att kunskapsspridningen av det nya regelverket främst genomförs genom befintliga strukturer för kompetensstöd som Socialstyrelsen, länsstyrelserna, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet samt Sveriges kommuner och landsting (SKL). Det föreslås att ett kompetensstöd utvecklas för verksamheterna som bedriver skyddat boende för att säkerställa

att de nya kraven efterlevs och att kvalitetsutveckling bedrivs i verksamheterna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjestöd. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp 2018-04-05, i pensionärsråd 2018-04-05 samt i rådet för funktionshinderfrågor 2018-04-04.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer med utredningens slutsats om att barnrättsperspektivet behöver utvecklas och förstärkas i arbetet med våld i nära relationer då insatser ofta utgår från den vuxna våldsutsatta personens behov av stöd och skydd. Förvaltningen anser att barnets behov och barnets ställning som brottsoffer behöver få en mer framträdande roll i arbetet. Utredningen föreslår olika förslag som syftar till att åstadkomma detta, bland annat att placering i skyddat boende ska föregås av formellt beslut om placering av barn i skyddat boende, vilket skiljer sig från arbetets nuvarande utformning.

Beslut om skyddat boende för barnet

I nuläget fattas inte beslut för placering gällande barnet, utan vårdnadshavare väljer själv om barnet följer med. Handläggare inom verksamhetsområdet barn och unga skulle behöva ta ställning till barnets behov av akut skydd från annan vårdnadshavare baserat på en förälders utsaga, vilket i praktiken kan vara svårt att få stöd för i lagstiftningen. Ett beslut om placering för barnet kan antingen genomföras som en frivillig insats där båda vårdnadshavare samtycker eller som ett beslut med tvång utifrån barnets bästa enligt lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Det är förvaltningens erfarenhet att vårdnadshavare sällan samtycker till att barnet ska placeras i skyddat boende. Förvaltningen delar därmed inte utredningens slutsats om att vårdnadshavare i de allra flesta fall kommer att samtycka till insatsen. Ett samtycke från en våldsutövande förälder innebär oftast att personen behöver medge att våld utövas och att ett skyddsbehov finns, vilket sällan sker i det akuta skedet. Förvaltningen menar därför att ett beslut om placering av barn i skyddat boende i praktiken kan leda till att fördröja åtgärd för en familj i akut behov av skydd och i värsta fall även leda till att våldsutövande förälder får kännedom om ansökan om skydd innan skyddsåtgärder kan vidtas.

I förslaget framgår att insatsen om skyddat boende enbart ska erbjudas till barn tillsammans med en vuxen vårdnadshavare. Detta innebär att insatsen inte kommer att kunna erbjudas till barn som är i behov av skydd och stöd till följd av hedersrelaterat våld och förtryck.

Barnets tillgång till hälso- och sjukvård

Förvaltningen instämmer med utredningens resonemang om att hälso- och sjukvård behöver möjliggöras i större utsträckning. Förvaltningen ser dock en svårighet i att vissa insatser kan behöva samtycke från båda vårdnadshavare vilket kan vara svårt att tillhandahålla medan barnet vistas i skyddat boende utifrån att vårdnadshavare i vissa fall skulle behöva medge barnets utsatthet för våld samt skulle innebära att adress röjs i samband med inhämtning av samtycke.

Ekonomiska förutsättningar

Åtgärderna innebär att insatsen skyddat boende kommer att innehålla fler aspekter vilket sannolikt kommer att innebära en höjning av dygnskostnaderna för boendena, exempelvis om boendena ska ha särskilda barnansvariga personer. Handläggningen kan också medföra ett behov av ökade personella resurser om beslut gällande placering av barn i skyddat boende ska fattas.

Förvaltningen instämmer med att betänkandets intention att stärka barnrättsperspektivet i handläggningen och insatser gällande våld i nära relationer och instämmer med de förslag som utredningen föreslår med undantag för de förslag som lyfts ovan. Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande lämnas som svar till remissen.

Bilagor

1. Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (*Finns i Insyn*)